

28692
GK-42

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

Sayı : 56020453/2013-610.01-786/4671/8937

Konu : Yazılı soru önergesi

21/11/2014

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı ifadeli, 31/07/2013 tarihli ve 43452547-120.00-136139 sayılı yazı.

İlgi yazınız ekinde alınan, İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal tarafından Bakanlığınıza yöneltilip yazılı olarak cevaplandırılması istenilen 7/28692 Esas Nolu soru önergesine ilişkin Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 99. maddesi uyarınca hazırlanan cevap ilişikte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.


Bekir BOZDAĞ
Bakan

EK:

Soru önergesi cevabı (1 adet)

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

Sayı : 56020453/2013-610.01-786/4835/9253
Konu : Yazılı soru önergesi

21/24/2014

Sayın Mahmut TANAL
İstanbul Milletvekili
TBMM

Bakanlığımıza yöneltilip yazılı olarak cevaplandırılması istenilen 7/28692 Esas Nolu soru önergesinin cevabı aşağıda sunulmuştur.

I- A) Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının "Kanun önünde eşitlik" kenar başlıklı 10. maddesine 07/05/2010 tarihli ve 5982 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunla eklenen fıkra;

"Çocuklar, yaşlılar, özürlüler, harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleri ile malul ve gaziler için alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı sayılmaz.";

B) 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun "Ayrımcılık" kenar başlıklı 122. maddesinde;

"1) Kişiler arasında dil, ırk, renk, cinsiyet, engellilik, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım yaparak;

a) Bir taşınır veya taşınmaz malın satılmasını, devrini veya bir hizmetin icrasını veya hizmetten yararlanılmasını engelleyen veya kişinin işe alınmasını veya alınmamasını yukarıda sayılan hallerden birine bağlayan,

b) Besin maddelerini vermeyen veya kamuya arz edilmiş bir hizmeti yapmayı reddeden,

c) Kişinin olağan bir ekonomik etkinlikte bulunmasını engelleyen,

Kimse hakkında altı aydan bir yıla kadar hapis veya adli para cezası verilir.";

C) 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun;

1- "Yakalama ve yakalanan kişiler hakkında yapılacak işlemler" kenar başlıklı 90. maddesinin üçüncü fıkrasında;

"Soruşturma ve kovuşturması şikâyeteye bağlı olmakla birlikte, çocuklara, beden veya akıl hastalığı, malûllük veya güçsüzlükleri nedeniyle kendilerini idareden aciz bulunanlara karşı işlenen suçüstü hallerinde kişinin yakalanması şikâyeteye bağlı değildir.";

2- "Müdafiin görevlendirilmesi" kenar başlıklı 150. maddesinin ikinci fıkrasında;

"Müdafii bulunmayan şüpheli veya sanık; çocuk, kendisini savunamayacak derecede malûl veya sağır ve dilsiz ise, istemi aranmaksızın bir müdafi görevlendirilir.";

3- "Tercüman bulundurulacak haller" kenar başlıklı 202. maddesinin ikinci fıkrasında;

"Engelli olan sanığa veya mağdura, duruşmadaki iddia ve savunmaya ilişkin esaslı noktalar, anlayabilecekleri biçimde anlatılır.";

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

4- "Mağdur ile şikayetçinin hakları" kenar başlıklı 234. maddesinin ikinci fıkrasında;

"Mağdur, onsekiz yaşını doldurmamış, sağır veya dilsiz ya da meramını ifade edemeyecek derecede malûl olur ve bir vekili de bulunmazsa, istemi aranmaksızın bir vekil görevlendirilir.";

5- "Yeminin yerine getirilmesi, sağır veya dilsizin yemini" kenar başlıklı 56. maddesinin ikinci fıkrasında;

"Okuma ve yazma bilen sağır veya dilsizler yemin biçimini yazarak ve imzalarını koyarak yemin ederler. Okuma ve yazma bilmeyen sağır veya dilsizler işaretlerinden anlayan bir tercüman aracılığıyla ve işaretle yemin ederler.";

Ç) 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun;

1- "İnfazda temel ilke" kenar başlıklı 2. maddesinin birinci fıkrasında;

"Ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazına ilişkin kurallar hükümlülerin ırk, dil, din, mezhep, milliyet, renk, cinsiyet, doğum, felsefi inanç, millî veya sosyal köken ve siyasî veya diğer fikir yahut düşünceleri ile ekonomik güçleri ve diğer toplumsal konumları yönünden ayırım yapılmaksızın ve hiçbir kimseye ayrıcalık tanınmaksızın uygulanır.",

2- "Hapis cezasının infazının hastalık nedeni ile ertelenmesi" kenar başlıklı 16. maddesine 6411 sayılı Kanunun 6. maddesiyle eklenen altıncı fıkrasında;

"Maruz kaldığı ağır bir hastalık veya engellilik nedeniyle ceza infaz kurumu koşullarında hayatını yalnız idame ettiremeyen ve toplum güvenliği bakımından tehlike oluşturmayacağı değerlendirilen mahkûmun cezasının infazı üçüncü fıkrada belirlenen usule göre iyileşinceye kadar geri bırakılabilir. ",

D) 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun;

1- "Bizzat isticvap olunma" kenar başlıklı 172. maddesinin ikinci fıkrasında;

"İsticvap olunacak kimse hastalık, engellilik veya benzeri sebeplerle mahkemeye bizzat gelemeyecek durumda ise bulunduğu yerde isticvap olunur";

2- "Sağır ve dilsizlerin yemini" kenar başlıklı 234. maddesinde;

"(1) Okuma ve yazma bilen sağır veya dilsizler, yemin hakkındaki beyanlarını yazıp imzalayarak yemin ederler.

(2) Okuma ve yazma bilmeyen sağır veya dilsizler, işaretlerinden anlayan bir bilirkişi aracılığıyla yemin ederler.";

3- "Hasta veya engellilerin mahkeme dışında yemini" kenar başlıklı 235. maddesinde;

"Yemin edecek kimse, mahkemeye gelemeyecek kadar hasta veya engelli ise hâkim, bulunduğu yerde o kimseye yemin ettirir. Bu sırada isterlerse taraf vekilleri ve karşı taraf da hazır bulunabilir.";

4- "Tanıkların mahkemede dinlenilmesi" kenar başlıklı 259. maddesinin üçüncü fıkrasında;

"Mahkeme, hasta veya engelli olmasından dolayı gelemeyen tanığı bulunduğu yerde dinler.";

5- "Tercüman ve bilirkişi kullanılması" kenar başlıklı 263. maddesinin ikinci fıkrasında;

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

"Tanık, sağır ve dilsiz olup okuma ve yazmayı biliyorsa, sorular kendisine yazılı olarak bildirilir ve cevapları yazdırılır; okuma ve yazma bilmediği takdirde, hâkim, kendisini işaret dilinden anlayan bilirkişi yardımıyla dinler.";

E) Ceza Muhakemesi Kanuna Göre Tercüman Listelerinin Düzenlenmesi Hakkında Yönetmeliğin "Amaç ve kapsam" kenar başlıklı 1. maddesinin birinci fıkrasında;

"Bu Yönetmeliğin amacı, ceza muhakemesinde;

a) Soruşturma veya kovuşturma evresinde meramını anlatabilecek ölçüde Türkçe bilmeyen ya da engelli olan mağdur, tanık, şüpheli veya sanığın iddia veya savunmaya ilişkin beyanlarının,

b) Kovuşturma evresinde iddianamenin okunması ve esas hakkındaki mütalaanın verilmesi üzerine sanığın kendisini daha iyi ifade edebileceğini beyan ettiği başka bir dilde yapacağı sözlü savunmasının,

Türkçeye çevrilmesi için oluşturulacak tercüman listelerine ilişkin usul ve esasları düzenlemektir."

Hükümlerine yer verildiği malûmlardır.

Bu düzenlemeler, engellilerin hak arama ve kendini ifade etme, adil yargılanma ve adalete erişimlerinin sağlanmasına hizmet etmek amacıyla yapılmış olup, Ülkemizde yaşayan bu kişilerin engellerinden dolayı hiçbir biçimde ve hiç kimse tarafından ayrımcı uygulamalara tabi tutulamayacakları ayrıntılı olarak düzenlenmek suretiyle hüküm altına alınmıştır.

II- Avrupa Birliğine üyelik müzakereleri sürecinde yargı paydaşlarının katılımıyla genel bir mutabakat çerçevesinde Bakanlığımızca, "Yargı Reformu Stratejisi" hazırlanmıştır. Tüm yargı kurumlarını ilgilendiren amaç ve hedeflerin yer aldığı Yargı Reformu Stratejisinde, hali hazırda güncelleme çalışmaları yürütülmektedir. Hazırlanan "Yargı Reformu Stratejisi Taslağı"nın amaçlarından olan "Kadınlar, Çocuklar ve Engellilere Yönelik Uygulamaların Geliştirilmesi" kapsamında;

1- Engelliler başta olmak üzere ihtiyaç duyulan grupların adli süreçler hakkında bilgilendirilmelerini sağlayacak, yol gösterici dokümanlar hazırlanması ve özel internet sitelerinin oluşturulması,

2- Engellilere yönelik adli uygulamaların değerlendirilmesi için ilgili tüm kurumların da katılımı ile düzenli olarak bilimsel toplantılar (seminer, sempozyum ve çalıştay gibi) düzenlenmesi,

3- Engellilerin sorunları konusunda eğitim ve farkındalık çalışmaları yapılması, Hedeflenmiştir.

Bakanlığımız Stratejik Planında da aynı doğrultuda amaç ve hedefler yer almaktadır.

III- Cumhuriyet Başsavcılıklarıyla yapılan yazışmalara verilen cevaplarda; büyük oranda adli hizmet binalarında engelliler için park yerleri ayrıldığı, imkânlar dâhilinde tekerlekli sandalye kullanıcıları için merdiven rampaları yapıldığı, asansör ve lavabo gibi fiziki şartların engellilerin kullanımına uygun hale getirildiği bildirilmiştir.

IV- Bakanlığımız kayıtlarının incelenmesinden;

1- Bakanlığımız hizmet binalarında tüm asansörlerimizin engelliler açısından kullanılabilir hale getirildiği, engellilerin tüm alanlara rahat bir şekilde ulaşmalarının sağlanması için ihtiyaç olan bölgelere rampa yapıldığı ve hareketli rulo rampa sistemi tedarik

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

edildiği, engelli personelimiz ile ziyaret ve iş takibi için hizmet binalarımıza gelen vatandaşlarımızca kullanılmak üzere akülü engelli sandalyesi satın alındığı;

2- Engelliler hakkında bütçeden yapılacak giderler için Maliye ve Kalkınma bakanlıkları ile gerekli görüşmeler yapıldığı, harcama birimlerimizden gelen ödenek taleplerinin öncelikli olarak değerlendirildiği;

3- Bakanlığımız bünyesinde, işitme ve konuşma engelli vatandaşlarımızın, mahkemelerde hak arama, kendini ifade etme ihtiyaçlarını karşılamak üzere tercümanlık yapmak için personel istihdam edilmemekte olup; gereksinim duyulduğunda işitme ve konuşma engelli vatandaşlarımıza tercümanlık yapmak üzere bilirkişi görevlendirmesi yoluna gidildiği ve bu kişilerin haklarını kullanmalarının sağlandığı;

4- 2000'li yıllardan önce yapılan kurumlarda, engellilerin kurum içindeki fiziksel erişilebilirliği açısından gerekli çalışmaların tamamlandığı, ayrıca günümüze kadar gelen talepler de değerlendirilerek ihtiyaç duyulan ilave çalışmalar yapıldığı; 2003 yılından itibaren yapılmaya başlanan adalet binaları inşaatlarında imar mevzuatında öngörülen engelliler ile ilgili kolaylıklara (engelli rampaları, engel WC'leri) yer verildiği, söz konusu tesislerden görme özürlülerin de herkes gibi yararlanabilmesi amacıyla alınması gereken tedbirler konusunda sivil toplum kuruluşları ve diğer kurumlarla her türlü işbirliğinin sürdürüldüğü; 2011 yılından itibaren yeni projelerde hissedilebilir yüzeyli zemin malzemeler kullanılmak suretiyle yeni düzenlemeler yapıldığı;

5- Ceza infaz kurumlarında bulunan engelli hükümlü ve tutukluların özellikleri göz önünde bulundurularak gerekli değişimlerin gerçekleştirildiği; koşulların fiziksel engelli hükümlülerin rahat bir şekilde günlük yaşantılarını idame ettirmesine imkân sağlayacak şekilde tasarlandığı, kurumda çalışan personelin engelli hükümlü ve tutuklularla çalışırken nelere dikkat etmeleri gerektiği konusunda bilgilendirici çalışmaların gerçekleştirildiği;

6-19/08/2013 tarihi itibarıyla engelli tutuklu sayısının 12 olduğu, mahkemelerde kimlik tespiti sırasında kişilerin engel durumlarının sorulmaması nedeniyle yargılaması devam eden engelli kişi sayısı hakkında veri bulunmadığı,

Anlaşılmıştır.

Bilgilerinize sunulur.


Bekir BOZDAĞ
Bakan